ՕՐԱԳԻՐ

ԾԻԼՆ ԱԽԱՐԱՅՐՈՑ

Ա. ՏԱՐԻ ՝ ՀԱՅՈՑ ԲԻՊԼԻ ԱՅԲԸՐ ՝ 1868 ՅՈՒԼԻՍ 9 ՇԱԲԱԹ ՕԳՈՍՏՈՍ 21 ԹԻՒ 40

Ծիլն Ա.աբայրի օրագիրը շաբաթը 6 անգամ այսինքն առաջին 300 թիւրթ պիտի տրուի ։ Տարեկան գինը Պօլսոյ համար 200 ղուրուշ, եւ վեց ամսուայն 100 ղուրուշ ։ Դաւառներու համար թղթատարութեան վարձքը մէջն ընդունելով տարեկան գինը երկու, եւ վեցամսեայն մէկ Տաճկի ոսկի է ։ Մէն մի թիւրթին գինը 30 փարա ։

Ծանուցմանց համն մէկ տողին համար առաջին անգամ 3, երկրորդ անգամին 2, եւ երրորդ անգամին եւ այլն 1 ղուրուշ պիտի առնուի ։

Նամակ եւ դրութիւնք պէտք է ուղղուին հետեւեալ հասցէով. —

« Օգտին խօճասարեան փոխ. խմբագիր Ծիլն Ա.աբայրի օրագրի ։ Բնակ Տօղրու–Եօլ Լէվանթ–Չէրալտի տղաբաղը թիւ 467 ։ »

Ի Լ Ա Ն

Թաշրալարտան , պակը մէմուրին վէ միւ չթէրիւրլիմիզ իւգէրինտէ պուլունան դազէթա պէտէլէրի ։ Իշ պու իլանըն թաշրալարա վիւսուլինտէն սօնրա գարշըլըգ կէլէճէք բօստա իլէ կէօնտէրիլմէ. միկի Հալտէ , դազէթալարընը քէմտէհ մէճպուր օլաճաղընմըզը խոսսէթէն իլան իտէրիզ ։

Քէզալիք պունտան պէօյլէ , կէրէք թաշրալարտա վէ կէրէք իսթանպօլտա , դազէթալարընըն վառէսի խիթամ պուլան միւչթէրիւրլիմիզ , դազէթալարը քէսմիւէք իսթէմէտիքլէրի Հալտէ պէտէլինի բէճա իտէրիզ ։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԾՔ ԽՄԲԻՒՐԻՑԷ

Իմբէրաթօր ։ Նաբօլէօն Հազրէթլէրինին մահէթինտէ պուլունան զաթլար , Գաւանին մէճլիսինտէ իրատ իթտիսի նուէթգլար իչին Մ. Թիէրե գարշը չօգ զիհաուէ հիսսէթլէնմիշլէր միր ։ Հաթթա , մալիէէ նազըրը Մ. Մ՚աներ միւմայիլէյհէ գարշը նէզաքէթլի ձէվապ վէրմիշ օլսուդունտան պունունն պու հադրաքաթը տաիսի մէրգուման զաթլարը խոշնուտ իթմէմիշ միր , վէ պունուն իւզէրինէ սրթըգ իմբէրաթօրու գանտը րարագ Ֆրանսատա վիւքէլաճա պիր թէպէտիւլաթ վուգու պուլաճաղը մէմուլէն պուլունմուշ առուր ։

— Հարպիյէձէ իթթիֆագ ահանա մէսի ահքեամընձա , Բրուսիա տէվլէթի , ձէնուպի Ա.մանիա հիւքիւմտարլարընը քէնտի գուվվէյի ապէրիյէլէրինի , հէտէֆլէրի վէ ցէօ–բօն նաման մահէլլէրը տէ Թօքլումագլըա իպրամ իթմիշ իմիշ , պիզճէ պու հադիսէյա Թահգըգա միւհիմ Թաճ տըր ։ չիւնքի Բրուսիանըն պու ապա ձէնուպի Ա.մանիա հիւքիւմէթլէրինէ ձէպպ գուլլանմադ , իչինէ էլ վիրէմէյէճէկ աչիքթան տըր ։

— Ֆրանսանըն տապլթասը տապիրէլէրինէ , պու կիւնլէրտէ զիհաուէ հըրա ու հիսսէթլի միւզաքէրէլէր կէզմէքտէ տիր ։ Իմբէրաթօր Նաբօլէօն հազրէթլէրինին նիհէթի չու իսիշքի , կէրէք Ա.մանիա պիրլիկինի վէ կէրէք Ի.թալիանըն պիրլիկինի պօզմագ իսթեյիպ էկսօբանըն հալինի պաշգա բլան իւզէրինէ պիր եէնի մուվազէնէ թէրթիպ իթմէք թէսաւվուրու թահսիը թէզէք քիւրտէ պուլունտուդունտան , մէզքիւր մէճլիսլէրտէ պու սէյնէ գըշըն էկսօբատա պիր ձէնկ զուհուր իթմէսի իհթիմալ տէն կէօրիւլմէքտէ տիր ։

— Իթալիա գապինէթօսունտա պիր եէնի թէպէտիւլաթ վուգու պուլաճաղը սէօյլէնմէքտէ տիր ։ Լապկին պու թէպէտիւլաթ ամէրիկա օլմաերպ , վէ բարլամէնթօսունն թէձէմմիւսի նոյեմբեր այընա գատար թէէխիր օլունաճագ օլտուդունտան , օլ վագըթա գատար , շեմմիկի գապինէթօ իսթէտիքի զաթը քէնտիսինէ բէֆիգ ալարագ , թէէսսիր վէ գուվվէթ քէսպ իթմէսի իչին միւսաատէ օլունաճագ մըշ ։

— Պու տէֆա վաշինկթընտա Հինտլի գապիլէլէր իչին պիր եէնի գանուն լայիհասը գալէմէ ալընարագ , պունուն մէվգըսի իձրայէ գօնուլապիլիր օլուպ օլմատըգը թէֆթիշ վէ թէձէսսիւսէ ալընմըշ տըր ։ Մէզքիւր գանունուն ահքեամընձա , մէրգուման Հինտլիլէր պունուան պէօյլէ էձնէպի մադամընտա նապալը օլունմաերպ , իւլա եէրլի Ա.մէրիգալը աբ֊ֆաթընտա թանըլաճագլար տըր ։ Պունլար էեալէթի , Ա.մէրիգանըն ղարգ եւ հալաթը ուսուլինտէ թանգիմ օլունաճագ տըր ։ բէյհս թաարաֆընտան ինթիհապ օլունագ պան պիր էեալէթի միւնթէհապ վէքիլլէրտէն միւրէթթէպ պիր գապանին մէճլիսի , վէ սինինք քէմալէթէ պալիդ օլան քեաֆֆէյի Հինտլիլէր գուրա վէրմէք Հուպուգունա մալիք պուլունաճագլարտըր ։ Մէզքիւր գապանին մէճլիսինին պաարար վէրտիյի գանունլար գապիլէլէրին թանգիմ ու թէշքիլի մատտէսինի լազիվ իսէպիլէր չէյլէր օլամաեաճագ տըր ։ Քէզալիք Հինտլիլէրին քէնտի քէնտիլէրինի իտարէ իթմէք Հուգուգունա ասլա թօգունուլամաեաճագտըր ։ Իչպու եէնի եէալէթ Օգլահամա եէալէթի թէսմիէ օլունաճագ օլուպ , Գօնկրէսսօ մէճլիսինէ պիր վէքիլ կէօնտէրիպիլէճէք տիր ։

— Ֆրանսա հիւքիւմէթի , Ֆիլէմէնկ Շըվէտ վէ Նօրվէճիա հիւքիւմէթլէրի իլէ պիր իթթիֆագ իթմէք նիհէթինտէ իմիշ ։ Վագտա պու իթթիֆագըն վիճուտէ կէլմիշ օլտուդու Հէնիւգ շիւբհէլի խէտէ , շու տահիհ տիր քի , Ֆրանսա տէվլէթի , հիւքիւմաթը մէզկուրէյէ , թէտարիքաթը Հարպիյէլէրինին կէրէք գարաճա վէ կէրէք տէնիզճէ , պիր ան եվվէլ իքմալինէ ճահտ ու իգտամ իսլէմիյէլէրինի նասիհաթ իսլէմիշ միր ։ Պունունան մատտա , նէ գատար միւքին իսէ , վէ վարիտաթլարը նէ գատար միւտահատէ իսէ , գիհաուէ սիրահյանմասլարընը տախ թէնպիհ իսլէմիշ միր ։ Պու խա֊

պէր սահիհ օլսուդու Հալտե պիւյիւք էհէմմիեէթի վար տըր։ Չէունքի, պու տեվլեթլեր Բրուսիա իլե սինդիսաձ պուլունմադըղընան, Ֆրանսա իլե Բրուսիա արասընդա պիր ձէնկ զուհուր իթթիֆաք, մեզքիւր քիւչիւք տեվլեթլերին մուահիդլիգի դաեթե զիեատե էհէմմիյեթի քէսպ իտեալիլեր, մամաֆ քի պու իթթիֆաղ Բրուսիանըն գուվվեթինի պիր գոչ թարաֆտա թադսիմ իթմեեէ մէձպուր իտեր, վե Ֆրանսադա, թէքմիլ գուվվեթի իլե Բրուսիադա գալեպե իթմէքլիեէ սահուդեթ վերիր։

— Օրէան բրէնսէրի պէզմիդաձա վե Ալմանիադա հօձումուդ իթմէք իւզրե պուլունմադըղընան, պու խուսուսաւ էհէմմիյեթի վերիլմէքտե տիր։ Ֆրանսադա ինթիխապ էանադը նադըձաղձա հեր պիր ֆըրսաթտան իւմիտլերի տասիլ թահրիք օլունմադըդա տըր։ Խուսուսիլե Օրլեան պիրսիէի թարաֆկիրլերի իչ իւզերինտե տերլեր կիպի կէօրինմէքտե իդիլեր։ Պու ֆըրգանըն բէյիսլերինտէն պիրիսի պուլունան ցէգազես ուդասը, նէֆի օլմադ օլան Օրլեան բրէնսլերի իլե կէօրիւշմէք իչին, ինկիլթերրադա կիմսիյէր տիր։ Պու թարաֆկիրլերտէն չօղ յաղը տասիլ Թուլիլընճտան պուլունմադդադա տըրլար։

— Պիր միւտաֆաէն պէրու իթթիֆաձա իլե Սուխա հիւքիւմէթլերի պէնիմսէմէ պիր թիճարէթի ածանտամէսի ադա օլունմադը իչին աչըմդ օլան միւզաքէրատըն, պու տեֆա ֆայիտեյի նեթիճէյե գարար վերմէդ էլըմդէ օլուդու Միլանտա թադ օլունան զադեթալարտա օգունմադուդ տուր։

— Լիոն չէհրինտե, 140 պին մէթրո իչէք հազ մեզատա չըգարըլմադը տըր։

— Ալթինտաան ժուռնալ դը Բոէէ նամ զադեթաձա հալըլտըղընա նէզարէն, Եունան բարլամէնթօսունտա եապըլմադը սըզ հալլեր վուգու պուլմադդա տըր։ չէօյլե քի, պու կիւնլերտե Շիրա չէհրի մէպուսլարընդն ինթիխապընդը մուդաֆաէնէ վե թահգիգ իթմէքտե իչէն, թէֆթիշ գոմիսիօնու րեյիսի պուլունան ֆէֆալօնիա մէպուսու Մ. Ձագօվարթօ, պիր ադա գոմիսիօն ազալտըլմասընա պիրլիկտե սինէ գարշը հիստէրէլինէրէք, եապըլմադ սուրէթտե թահրիրլեր գուլլանմըշտըր, Տիկեր ազալար, թահգիր օլան ադանդն թարաֆկընը Թուրթմուշ օլուդուդտան, մուահադա չետիտ քելամլարընան չըգըպ, տէօյիւշ վե սավաշա թէպ տիլ օլմուշ տուր։ Գամարանդն րեյիսի, մէձլիսի գաբամահա մէճպուր օլմուշ, վե արպետա կիմսիրձէ արթմըշ օլուդունան, զապթիեէլեր իչէրի կիրլիպ, գամարաձը պօշալթմադ իչին միւտահէլէ իթմիչլեր, վե գամարա ազալտըրընը միչտրը չըգարըպ, սալոնդն գարուլտրընա գաբամըշտըր տըր։

— Հանովա գըրալը, միլէ վեֆգա իմբերատօր Մագսիմիլիէնին հուշա իթտիմիշ օլուդու Միրամար սերայընը սադրն սմադ իչին բազարլըդուա պուլունմադուա տըր։

— Փարիստե թադ օլունմադա պուշլամըշ օլան Լէէբնէօ իսմինտե հաֆթալըդ պիր գազեթա, նիւսխեսինտե պուլունան եալընըդ պիր պասա իչէն, տոավա մէսաբիհընդ պիր պիրլիկտե ալընմադուա, 12 պին ֆրանդ ձեզասի նագտինէ հիւքմ օլունմուշ տուր։

— Իթալիա իլե Ավսթրիա տեվլեթլերի պէնիմսէմէ, Ավսթրիալը արչիտուքլերին միւդյերինէ տապիր օլան մուգավէլէ իմդալանմըշ տըր։ Մէզքիւր մուգավէլէ մուձիպլինձէ իթթալիա տեվլեթի իչի միլեոն լիրա թէտիեէ իթմիշ տիր։

ՀԱՎԱՏԻՈՒԹԸ ՏԱՒԻԼԻՑԵԼ

Մա ևյե նէզարէթի ձեիլէսի մուավինէսի, րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի իլէ, Մալեյե մէքթուպճուսու սաղըդ սեատէթլու ՇԷֆգաթի էֆէնտի հազրէթլերինէ,

Պու քերրե թէշքիլ օլունան մուհասեպաթի միւֆէթթիշ լիկի, րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի իլէ, Պանդ մուհասեպէճիի սաղըդ սեատէթլու Ցովհաննէս էֆէնտի հազրէթլերինէ,

Մալեյե քեաթիպի սեատէթլու Րիզա պէյ էֆէնտի հազրէթլերինէ, րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի,

Վարիսաթի մուհասեպէճիի սեատէթլու Օսման էֆէնտի հազրէթլերինէ րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի,

Մէսարիֆաթի մուհասեպէճիի սեատէթլու Իպրահիմ էֆէնտի հազրէթլերինէ րիւթպէի ուլա սընըֆը եվկելի,

Էսհամ մուհասեպէճիի սեատէթլու Րիզա պէյ էֆէնտիյէ րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսի,

Մալեյե նէզարէթի մէքթուպճուլուղու րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսիյէ, մալեյե մէքթուպու մուավինի սեատէթլու Զիհնի էֆէնտիյէ,

Պանդ մուհասեպէճիլիի րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսիյէ, պանդ մուհասեպէճիի սաղըդ սեատէթլու Ցովհաննէս էֆէնտի հազրէթլերինէ,

Մալեյե քեաթիպի սեատէթլու Րիզա պէյ էֆէնտի հազրէթլերինէ, րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի,

Վարիսաթի մուհասեպէճիի սեատէթլու Օսման էֆէնտի հազրէթլերինէ րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի,

Մէսարիֆաթի մուհասեպէճիի սեատէթլու Իպրահիմ էֆէնտի հազրէթլերինէ րիւթպէի ուլա սընըֆը եվկելի,

Էսհամ մուհասեպէճիի սեատէթլու Րիզա պէյ էֆէնտիյէ րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսի,

Մալեյե նէզարէթի մէքթուպճուլուղու րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսիյէ, մալեյե մէքթուպու մուավինի սեատէթլու Զիհնի էֆէնտիյէ,

Պանդ մուհասեպէճիլիի րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսիյէ, պանդ մուհասեպէճիի սաղըդ սեատէթլու Ցովհաննէս էֆէնտի հազրէթլերինէ,

Մալեյե քեաթիպի սեատէթլու Րիզա պէյ էֆէնտի հազրէթլերինէ, րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի իլէ, Պանդ մուհասեպէճիի սաղըդ սեատէթլու Ցովհաննէս էֆէնտի հազրէթլերինէ,

Մալեյե քեաթիպի սեատէթլու Րիզա պէյ էֆէնտի հազրէթլերինէ, րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի,

Վարիսաթի մուհասեպէճիի սեատէթլու Օսման էֆէնտի հազրէթլերինէ րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի,

Մէսարիֆաթի մուհասեպէճիի սեատէթլու Իպրահիմ էֆէնտի հազրէթլերինէ րիւթպէի ուլա սընըֆը եվկելի,

Էսհամ մուհասեպէճիի սեատէթլու Րիզա պէյ էֆէնտիյէ րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսի,

Մալեյե նէզարէթի մէքթուպճուլուղու րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսիյէ, մալեյե մէքթուպու մուավինի սեատէթլու Զիհնի էֆէնտիյէ,

Պանդ մուհասեպէճիլիի րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսիյէ, պանդ մուհասեպէճիի սաղըդ սեատէթլու Ցովհաննէս էֆէնտի հազրէթլերինէ,

Մալեյե քեաթիպի սեատէթլու Րիզա պէյ էֆէնտի հազրէթլերինէ, րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի իլէ, Պանդ մուհասեպէճիի սաղըդ սեատէթլու Ցովհաննէս էֆէնտի հազրէթլերինէ,

Մալեյե քեաթիպի սեատէթլու Րիզա պէյ էֆէնտի հազրէթլերինէ, րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի,

Վարիսաթի մուհասեպէճիի սեատէթլու Օսման էֆէնտի հազրէթլերինէ րիւթպէի ուլա սընըֆը եվվելի,

Մէսարիֆաթի մուհասեպէճիի սեատէթլու Իպրահիմ էֆէնտի հազրէթլերինէ րիւթպէի ուլա սընըֆը եվկելի,

Էսհամ մուհասեպէճիի սեատէթլու Րիզա պէյ էֆէնտիյէ րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսի,

Մալեյե նէզարէթի մէքթուպճուլուղու րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսիյէ, մալեյե մէքթուպու մուավինի սեատէթլու Զիհնի էֆէնտիյէ,

Պանդ մուհասեպէճիլիի րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսիյէ, պանդ մուհասեպէճիի սաղըդ սեատէթլու Ցովհաննէս էֆէնտի հազրէթլերինէ,

— Նաֆիա նազըրը տեվլեթլու Տաւուլ բաշա հազրէթլերինէն Բարիսաէն ավսեթլերինէ գատար, իտարէի ումուրու նուֆիա, վէքեալեթէն Թիճարէթ նազըրը տեվլեթլու Պադովէի բաշա հազրէթլերինէ պա իրսաեէի սէնէյէ իհսալէ պուլմուշ տուր։

— Եուրայի տեվլեթի բէյնէլ տեվլեթլու Միհմանթ բաշա հազրէթլերի, Թունա վիլայեթի վալիլիքլերի հէնկեամընդա, իզտամ ու հիմէմի ալիլերի սէվգիսի օլմադ իւզրե, վիլայեթի իսմինե իհտաա իթթիքլերի Թունա չէհրի դումբանեասը իչէն, Լօնարահա սըրասըդ օլունան վազօրլարաան պու քերրե նամը ալիլերինէ մէնսուպ օլան «Միհմանթ» նամ վապօր տասին, Տէր-սեատէթէ կէլմիշ, վե գուվվեթի ու սիւրաթընը թէճրիւպէ իթմէք իւզրե, վապօրը մէզքիւրէ գինեպ, Պիյիւք սաահա կէթմիշ, վե հալը քէօշքինտէն օրաահա գատար, դըրդ պիր-սաղըգտաա եէթիշմիշ օլսուդու վե պիր իքի կիւնտէն վապօրու մէզքիւրուն Թունահա կիտեճէկի մէսմուաթտան տըր։

— Ձէպելի Լիսանան միւթասարրըֆը տեվլեթլու Ֆրանսա բաշա հազրէթլերի, մահէլլէ մէհուրիեէթլերինէ միւսաղէթի իչլեեէտիքտե, էհալի թադաֆքընան իչթիրամընդը Ֆայիդա ելե գադաուլ օլունմուշ օլսուդու Պէյրութէն վապրա օլան հավատիսէն միւսթեէսան օլմուշ տուր։

— Բուսիա իմբերատօրու մահսուսու լրինէն ոիսիյիք սիւք Ա.լէքսա հազրէթլերի, ճիւմա կիւնիւ Ա.լէքսանդր Նեվսկի նամ Րուս ֆըրգաթօնու իլէ, Բօրիսէն, Ա.նատօլ դըյըլարընը տօլաշարադ Տէր-սեատէթէ վասըլ օլմուշ, վե տօղրու Պիւյիւքտերէտե քեայինի Րուսիա սէֆարեթէ-խանեսինե էնմիշ տիր։

Ձիւմա իրթեսի կիւնիւ սաադ 4 լարընդն, միւշարիլէյհ տիւք, Զաթը հազրէթի ֆաուքնաշահեե պիր վեղիեթա վերմիշ օլտուդունան, ախշամ իւզերի տասին, Զաթը միւլիւքեանելերի, ալայ ելչիսէլերի կէյինմիշ վե Ֆուաատ բաշա հազրէթլերի իլե պէրապեր օլտուդու հալտե, գարշըլըդ օլադաղ Պիյիւքտերէտե րըբենի միւշաորլէյհէ վեղիեթա վերմիշլեր, վե ֆեվքելատե սուրէթտե իհթիրամընդ իլէ գադաուլ օլունմուշլար տըր։ Շէօյլե քի, իսկելեէտեն սեֆարեթխանեեե գատար եիւրիւեեճելերի եօլ իւզերինէ ալ չուգադա սերիլմիշ, Րուսիա ֆըրգաթօնունան պիր պէօլիւք թայֆա, եքի իթթաֆտան սաֆֆ պէսթէյի սելամէ տուր։

մուշլար , վե քեզալէք Րուա մուզ իդասը Օսմանկը հավալորը չալմըշ տըր ։

— Ձսլթը հազրէթի Շահանէ պիր չայրէք գառար Րուսիա սէֆարէթխանէսինէ րրէնի միւշարիւէյհ էլէ միւլագաթէնէ սօնրա , ավաէթ պույուրմուշլար տըր ։

Փազար կիւնիւ , բրէնսի միւշարիւէյհ , քէնտիլէրէ թախսիս օլունան վարօրու հիւմաեուն իլէ , պօղազ իչինի կէզ ինմիշլէր , վե պու միւնասէպէթլէ Ի՛միրկէնտէ , Խըտիվ Մըսըր հազրէթլէրինէ վիզ էթա վէրմիշլէր տիր ։ Եէվմի մէզպուր ախշամըսը Պէօյիւքտէրէ սէֆարէթխանէսինտէ պիր միւքէլլէֆ զիւաֆէթ քէշիտէ օլունմուշ տուր ։

Տիւն ախշամ , Րուսիա սէֆիրի ճէնէրալ Իվնաթիէֆ , վե մատամաը Թարաֆընան , միւշարիւէյհ պիւյիւք տիւք հազրէթլէրինէ իզրամէն պիր պալօ վէրմիշլէր տիր ։

Միւշարիւէյհ տիւք , պէշ ալթը կիւն գառար պուրատա իզամէթ էթմէքտէն սօնրա , այնի ֆընրգաթօնլարը իլէ , Բիւրէ վե Նարօլի իսկէլէլէրինէ ուղրաերէպ , վե Իթալիա իլէ Իսրանեա դընեըսընտա այիր պաղը իսկէլէլէրի տախի կէզտիքտէն սօնրա , Պալթիք տէնիզի ի Թարիգի իլէ Րուսիաեա ավաէթ իտէճէը իմիշ ։ Միւշարիւէյհ տիւք , պու սէնէ Ա՛մէրիգաեա օլմաղ եօլճուլուգլարընտան վազ կէչմիշլէր տիր .

—Կէչէն կիւնլէր Պէօյիւքտէրէ ճիվարը տաղլարընտա պիր ածայիպ սըրգաթ վուգու պուլմուշ տուր . Չէօյլէ քի , Տէմիրճի դարիւէսինտէ իգամէթ էթմէքտէ օլան զաթը , պիր գաչ նէֆէր խըրսըզլար եօլունու պէքլէյիպ սօյմաղ նիհէթինտէ իմիշլէր . Հաթթա պիր արաբա , մերդումուն պիր ադը իլէ պիր մըգաար ուֆաղ Թէֆէյինի զապթ էյլէմիշլէր , վե պունտան ճէսարէթի ալարագ , պիր կիւն , մերդումա խապէր կէօնտէրիրլէր վե պիր մըգաար ագճէ կէօնտերմէտիկի հալտե քընտիսինի էօլտիւրէճէքլէրինի պիլտիրիրլէր . լաքին , քէյֆիւէթի զապթիէյէ խապէր վէրիլմիշ օլուդուդունտան , պիր գաչ նէֆէր զապթիէյէլէր , ագճէ պըրաթըլմաճագ մահալինի էթրաֆընտա կիզլէնիրլէր , վե պիր իքի սաաթ սօնրա իքի նէֆէր խըրսըզ , կէլիպ ագճէ թօպրաղընը ալմագ իւզրէ իքէն , զապթիէյէլէր սիլահլարընը պօչալթըրլար , վե իքիսինի տախի աղըր սուրէթէ եարալարլար , պատէհու ալըպ Պիւյիւքտէրէ մէրքէզինէ կէթիրիրլէր , վե պունլարընտա պու Թէմուզուն օն պիրինճի րէյչէմպիհ վե օն պէշինճի Բաղար իրթիէսի վե եիկիրմինճի Շիւմա իրթիէսի կիւնլէրի միւնասաապը վե մէզքուր Շիւմա իրթիէսի կիւնիւ Թէքմիլ միւնադասա իլէ գօնճրահօսու իճրա օլունաճաղընտան , Թաւիպ օլան Թիւճճարընը , էյամը մէզքիւրէտէ խապինէի մէզքիւրէ , Թէֆթիլ մէճլիսինէ կէլմիշլէրի ։

١٢٨٥ րեպիւլ եվվել ٢٩

Միւտիւրի եվրագը
Խապինէի Եվգաֆ ։

ՀԱՎԱՏԻՄԱԹը Թ.Լ.Է.ԿՐՈՆԻՒ

(Ա՛ժան Հավա Բյուրոյէնոան .)

Լօնտրա 17 յունիս .

Մըսըր խէթիդրազը եիւզտէ պիր պաշ իթմիէքտէ տիր ։

Լիզպոն 17 յունիս .

Լուլէ տուդասը , պիր եէնի գապինէթօ Թէշքիլինտէն վազ կէչմիշ տիր ։

Եէնի վխքելանըն Թէշքիլի մէմուրիեէթի գօնճ տ՛Ա՛վիլաեա իհալէ գրըլմըշ տըր ։

Փարիզ 17 յունիս ախշամ .

Գավխէն Թաստիք օլունսուդունտա կէօրէ , Ֆրանսա Պէլճիգա վէ Ֆիլիմինկ տէվլէթլէրի պէյնինտէ պիր կիւմրիւք էթթիհատը ագա օլունաճաղը Թէվաթուրունու , Պէլճիգա հիւքիւմէթի ճիրհ էթմիշ տիր ։

Լօնտրա 18 յունիս ախշամը սաաթ 12 ինօք ։

Մէքսիգա իսկէլէսի օլան Մագաթլան շէհրի ապլօգասընտան վազ կէչիլմէսինէ տայիր էմիրլեր կիթմիշ տիր ։

Նիւ—եօրգ . — Մ . Սթիվընս , ասավաեա չէքիլմէքլիք գանունունա իլավէ ղըզընմագ իւզրէ պէշ պէնա Թագտիմ էթմիշ տիր ։ Միւսահասաթ յուլխին 20 սինէ Թէրք խաիլմիշ տիր ։

Մ . Բանարլթրն , տէմօգրաթլար Թարաֆընըն գանդիտասը օլաճաղը մէմուրտէն տիր ։ Մ . Ճօնսըն պագը շարլթլար իլէ , տէմօգրաթլար Թարաֆընը գանդիտասը օլմագլըղը գապուլ իթմէքտէ տիր ։

Փարիզ 18 յունիս ախշամ .

Փարիզտէ Բրուսիա սէֆիրի Մ . Նօլցըն սրհհէթի իյիլէշմիշ տիր ։

Իրլանտասա Թէքրար պիր Թագըմ ֆէնեանլար ախզ ու կիրիֆթ օլունմուշլար տըր ։

մուշլար , վե քեզալէք Րուա մուզ իդասը Օսմանկը հավալորը չալմըշ տըր ։

— Ձսլթը հազրէթի Շահանէ պիր չայրէք գառար Րուսիա սէֆարէթխանէսինտէ րրէնի միւշարիւէյհ էլէ միւլագաթէնէ սօնրա , ավաէթ պույուրմուշլար տըր ։

Փազար կիւնիւ , բրէնսի միւշարիւէյհ , քէնտիլէրէ թախսիս օլունան վարօրու հիւմաեուն իլէ , պօղազ իչինի կէզ ինմիշլէր , վե պու միւնասէպէթլէ Ի՛միրկէնտէ , Խըտիվ Մըսըր հազրէթլէրինէ վիզ էթա վէրմիշլէր տիր ։ Եէվմի մէզպուր ախշամըսը Պէօյիւքտէրէ սէֆարէթխանէսինտէ պիր միւքէլլէֆ զիւաֆէթ քէշիտէ օլունմուշ տուր ։

Տիւն ախշամ , Րուսիա սէֆիրի ճէնէրալ Իվնաթիէֆ , վե մատամաը Թարաֆընան , միւշարիւէյհ պիւյիւք տիւք հազրէթլէրինէ իզրամէն պիր պալօ վէրմիշլէր տիր ։

Միւշարիւէյհ տիւք , պէշ ալթը կիւն գառար պուրատա իզամէթ էթմէքտէն սօնրա , այնի ֆընրգաթօնլարը իլէ , Բիւրէ վե Նարօլի իսկէլէլէրինէ ուղրաերէպ , վե Իթալիա իլէ Իսրանեա դընեըսընտա այիր պաղը իսկէլէլէրի տախի կէզտիքտէն սօնրա , Պալթիք տէնիզի ի Թարիգի իլէ Րուսիաեա ավաէթ իտէճէը իմիշ ։ Միւշարիւէյհ տիւք , պու սէնէ Ա՛մէրիգաեա օլմաղ եօլճուլուգլարընտան վազ կէչմիշլէր տիր .

—Կէչէն կիւնլէր Պէօյիւքտէրէ ճիվարը տաղլարընտա պիր ածայիպ սըրգաթ վուգու պուլմուշ տուր . Չէօյլէ քի , Տէմիրճի դարիւէսինտէ իգամէթ էթմէքտէ օլան զաթը , պիր գաչ նէֆէր խըրսըզլար եօլունու պէքլէյիպ սօյմաղ նիհէթինտէ իմիշլէր . Հաթթա պիր արաբա , մերդումուն պիր ադը իլէ պիր մըգաար ուֆաղ Թէֆէյինի զապթ էյլէմիշլէր , վե պունտան ճէսարէթի ալարագ , պիր կիւն , մերդումա խապէր կէօնտէրիրլէր վե պիր մըգաար ագճէ կէօնտերմէտիկի հալտե քընտիսինի էօլտիւրէճէքլէրինի պիլտիրիրլէր . լաքին , քէյֆիւէթի զապթիէյէ խապէր վէրիլմիշ օլուդուդունտան , պիր գաչ նէֆէր զապթիէյէլէր , ագճէ պըրաթըլմաճագ մահալինի էթրաֆընտա կիզլէնիրլէր , վե պիր իքի սաաթ սօնրա իքի նէֆէր խըրսըզ , կէլիպ ագճէ թօպրաղընը ալմագ իւզրէ իքէն , զապթիէյէլէր սիլահլարընը պօչալթըրլար , վե իքիսինի տախի աղըր սուրէթէ եարալարլար , պատէհու ալըպ Պիւյիւքտէրէ մէրքէզինէ կէթիրիրլէր , վե պունլարընտա

տակէր գաչաղը օլտուդլարը թանըլըր . պունլարըն իզրարընճա , տոհա պաշդա ասքէրլէր տախի քընտիլէր իլէ րէֆիգ իմիշլէր ։ Րիվահէթէ կէօրէ պունտան պիր ազ վաղըթ ադտէմ Բրիվիլէգիօ նամ զատթը սօեան հայտուտլար պունլարըն պէօլիկիւ իմիշ , վե էքսէրիսի Ա՛րնավուտլարան իսպարէթ օլտուդու անլաշըլմըշ մըշ տըր ։

Պու վուդուաթ իւզէրինէ պիր Թէֆթիլ աչըլմըշ օլտուդունտան , ասաքիրտէն քիհիէրին տախիլ պուլունտուդու վե եախօա պու խուսուսուն սահիհ օլուպ օլմատըղը , օլ վաղըթ աչիքտար սուրէթէտէ զահիրէ չըդաճաղը տէրքէտար տըր ։

— Ա՛հքամը ատալիեէ րէյիսի տէվլէթլու Շիվտէթ բաշա հազրէթլէրինէ վե զապթիյէ միւշիրի տէվլէթլու Հիւսնի բաշա հազրէթլէրինէ նէշանը զիչանը Օսմանինին պիրինճի բիւմպէտէն պիրըր դրթաար իհսան վե Թէվճիհ պույուրուլմուշ տուր ։

— Պիր գաչ կիւն էվվել , Կիրիտէ միւհիմմաթը հարպիյէ , վե էրզաղ կէօԹիւրմիւշ օլան Շահզէր նամ վարօրը հիւմայուն բաղար ստապահլաէրն պէտրաեա վիւրուա իյլէմիշ տիր ։

Էնպարօ վադասընտա , էօն աեագ օլմագ Թէօհմէթիյլէ , էհալիի Միւսլիմէտէն Թէվզրի օլունան եալընըզ սէքիզ քիշի , վարօրու մէզքիւրուն իչինտէ իմիշ ։

ԻԼԱՆԸ ՐԷՍՄԻ

« Մաթպուաթ գազէտի Թարաֆընտան , համիլ պույուրուլտուդու էմրի այի մուֆիպինճէ , մէմալիքի մահրուսէտէ Թապ ու նէշր իտիլէն քեաֆֆէյի ղազէթաճըլարա եխպար իտիլիր քի , բօլիթիգաճա վէ Թիճարճա Թէլէկրաֆ հավատիսլէրինի Ա՛ժանս Հավաս էլիթիգամ էթմիշ օլտուդունտան , քէնտի րիզասը Թահսիլ օլունմագտան տէրճ իտիլմէսի մէնիուաթաան տըր· վե պու եասաղընն մուղայիրինտէ հարէքէթի իտէն ղազէթաճը , մէզքիւր սահիպ իմթիեազ Թարաֆընտան տավա օլունտուդու Թագտիրտէ , եա ١٢٧٢ սէնէսի րէճէպի Վ սինտէ վազ իտիլէն նիզամնամէ ահքամընա Թէվֆիգան տտի խըրսըզլըգ էթմիշ տիր կիպի Թէօհմէթլի տատ օլունաճագ տըր , վե եախօտ ճէզա գանունունամէսի ահքամընճա տախԹէքեար մագամընտա Թուէթուլաճագ տըր ։ »

Էվգաֆը հիւմայուն խազինէի ճէլիլէսինտէն իտարէ օլունան սէլաթինի իզամ հազարաթը իմարաթը ամիրէլէրինտէ Թապի օլունան ֆօտօլար իչին , լիւզումու օլան տագիդին (ունուն) իչ

ՔԻՉԱՁԱՐԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲՈՂԱՁԱՍԸ

Ցուլիս 6 Ուշամ գաբանաը . .	43-25
» 9 Սապահ այլյաը . . .	43-12
» » Սաաթ 4-55	44- 1

Ցուլիս 18 փիշաասը .

ԽՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒԹԻՑ

Լօնտրա .

Այլյաը	40⅛
Գաբաանաը	40⅜

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

ԼՒՎԸՓՈՒԼ 17 յունիս .

Պուղտայ 45½ .

Մըսըր պուղտայը 35 .

Ադբա 31-31½ .

Թիֆթիֆ 38-38½ վէ 39 .

ԼՒՎԸՓՈՒԼ 17 յունիս .

Միաւլինկ Օրլէանա բամուղու 11⅛ .

Մարսէլ 17 յունիս .

Փարասէա բամուղու 85-87½ .

ՎԻԵՆՆԱ 17 յունիս .

Փարասէա բամուղու 53½ .

Ափրճխթեան բամուղու 51½ .

ԱՋԳԱՑԻՆ

Ո . Պարբէրէն հակառակ կողմը կբնակուած մեկուն այդ կոթնիւական խառնակ պարբերութեան դառնս հանդիպելու դէմ ինչ մը .

. . . խմբագիր .

Անցեալ օր ինձի ազգականական յարաբերութիւն ունեցող խնդրով մը պատրիարքարան ներկայացայ :

Հոն սրբազան պատրիարք , Բարունակ պէյ , եւ Ա.լեանաբեան խաչիկ էֆէնտին ներկայ էին :

Բարունակ պէյ ուղիղ բերան կը հարցընէ ինձ թէ՝ դու ո՞վ ես , ես ալ անունս եւ ով ըլլալս ըսի : Ա.յս պատասխանս լսելուն պէս , Բարունակ պէյ , դուն դուրս ելլ ըսաւ , ինչու համար ըսելուս պատասխանն ալ դուրս ելն եղաւ եւ քանի մ՚անգամ կրկնուելէն վերջը « սա ալ պատրիարքը չուզողներուն պայրաքտարն է » ըսուելուն ձայնը լսեցի , եւ դուրս ելայ :

Ա.րդ կը հարցնեմ հրապարակաւ Բարունակ պէյին թէ՝ իմ պայրաքտար ըլլալս ինչէ՞ն դիտէ — իմ Ս . Պատրիարքը ուզելս չուզելս ինչէ՞ն դիտէ — իմ այդ մասին ներկայութիւնս կամ սառրագրութիւնս ո՞ւր տեսած է :

Ընդունելով որ՝ ես Ս . Պատրիարքին հակառակ կողմն եմ , եւ անոր համար պատրիարքարանին առեւանէն դուրս ելնելու եմ , եթէ պատրիարքարանի վերարերեալ խնդիր մ՚ունենալու ըլլամ ո՞ւր երթամ , նոյնպէս ինձի պէս կարծուածներուն պատրիարքն ո՞վ է :

Բայց զարմանալին սա է որ՝ Ս . պատրիարքը ինձի դուրս ել ըսուած առենը՝ գիտնալով որ՝ կրօնական խնդրով մը ներկայացած եմ՝ դարձեալ ձայնը չը հաններ :

Ես թէ որ Ս . Պատրիարքին պատրիարքութիւնը հակառակ կողմը կը կարծուի , մինչ Ս . պատրիարքին եպիսկոպոսութիւնն ալ հակառակն էլ . որ՝ գոնէ իր եպիսկոպոսական իշխանութիւնն ալ չը բանեցնէր , եւ ձի դուրս կը հաննէն :

Չը մոռնանք ըսել նաեւ որ՝ սիրուհար ամբաստանեալ անձ մը՝ ամբաստանեալ կնոջ կողմէն անցեալ շարթու փոխանորդ ընդունուած էր , նոյն իսկ կնոջ՝ ամբաստանող օրինաւոր ամուսինին դէմ . բայց այս շարթու դուրս հանուելուս համար չեմ գիտեր թէ՝ ատոր փոխանորդութիւնը վաւերացա՞ւ թէ ոչ :

Այս ալ կարելի է՝ այդ անձին պատրիարքին հակառակ կողմն ըլլալէն ու չըլլալէն կախում ունենայ :

Ա . Տ .

. . . խմբագիր .

Անձնուէր ընկերութիւնը անհրաժեշտ պարագ թողուցած է Ս . Աւետարանի այն խօսքը թէ « ձրի առէք եւ ձրի տուք » ահա ասիկա ալ այսպէս կընեմք : Այսուհետեւ Անձնուէր ընկերութեան տարեդարձին , որ մայիս 11ին Ս . Թորոս եկեղեցւոյն մէջ կատարուեցաւ , անձնուէր եօթն աշակերտաց քննութիւնը ըրինք , որոնք քերականութիւնը աւարտած ըլլալով խոստն բանալութեան եւ տեղւոյս քահանայից եւ վարժապետաց առջեւ հարցաքննեցան քերականութեան ուղիը մասանց համաձայնութեան , աւետարանի թարգմանութեան եւ վերլուծութեան վրայ , եւ աչակերտք իւրաքանչիւր հարցմանց համաձայն պատասխանեցին , յետոյ ազգային երգեր եւ ճառեր խօսուեցան ազգային դաստիարակութեան վրայ :

Ուսոի , մեծապատիւ տէր , մեր զգացած ուրախութիւնը եւ չնորհակալութիւնը հրապարակաւ կը յայտնենք մեր երկրացի (Ֆէնէսէցի) մահտեսի Կարապետ ուսումնասէր երիտասարդին՝ որ Պօլսոյ անձնուէր ընկերութեան աչակերտն է . եւ չմոռնանք նաեւս ըսել՝ թէ բոլոր հանդիսականք մեծապէս չնորհակալ եղան մեծապատիւ Քրիստոսատուր աղա Ղազարոսեանէն , որ կարող եղեր է իւր սրտին նման աչակերտներ ունենալ . որք ձրիաբար ազգին անուս պատանիները դաստիարակելու ոգւով չափ կաչխատին :

Ուսոի մեք՝ որ այս հանդիսին ներկայ գըտնուելու ուրախութիւն բաղդն ունեցանք , կը խնդրենք ձեր ազգասիրութենէն որ մեր զգացած ուրախութիւնը եւ չնորհակալութիւնը ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ հրատարակելու չնորհ ընէք :

16 մայիս 1868

Ի ՖԷՆԷՍԷ գիւղ

Կեսարիոյ (Սթրաֆըոնիէ)

Յ . Գ . Նաեւ բոլոր երկրացիքս մեծապէս չնորհակալ ենք մեծ . Յակոբ աղա Սուլթանեանի ազգասիրութեան եւ ուսումնասիրութեան որ մեծապէս կը ջանայ , ուսումնականութեան Ֆէնէսէի մէջ յառաջ երթալուն :

— . . . խմբագիր .

Բերա , 20 յունիս 1868

Փոքր Ասիա ճանապարհորդելու բաղդն ունենալով այս տարի , քանի մը հայաբնակ քաղաքներէ անցայ : Ազգային անդամական պարտաւորութենէ չարժեալ , հայոց դպրոցի եւ ժողովրդեան գործոց վերայ տեղեկութիւն առնել հարկ սեպեցի : Ահա՛ այս տեղեկութիւններն են , խմբագիր , զոր կարճ կարճոյ կամիմ հաղորդել հասարակութեան Մասիսիդ միջոցաւ , ազաչելով որ ամենէն շատ հրատարակուող թերթին մէջ անկիւն մը չնորհէք :

Երզնկայի երկրորդական համարուած դպրոցներէն մէկին այց ելի , հարցի եւ քննեցի ես ինքս , աչակերտաց քաջ պատասխաններէն իմացայ որ յառաջադիմութեան մէջ են : Միւսները գնալու ժամանակ չունենալով միայն յուր առի որ նոցա այ ուսանիլ առարկայք հայկաբանութիւն եւ տաճկերէն են , եւ մասնաւոր ինչ գաղղիերէնի դպրատուն մի կայ , բայց դպրոցական գործը տարտամ քալեցնելու առիթ եղող լուր մը լսեցի , այն է ուսումնարանները մէկ ընել , ըստ իս՝ քանի որ թաղէ ի թաղ են դպրատունք՝ եւ քանի որ ուսման ձեռնհաս դաստուները կը գտնուին նոցա մէջ , այլ եւ այլ տեղ ուսման համարաուութիւնը վարժապետական ջանից առաւելութեան եւ աչակերտաց յառաջադիմութեան մրցմանց պատճառ է :

Քաղաքիս ժողովրդական լուրերը չատ անչէմ լրագրաց մէջ արձագանգ տուած ըլլալով , իրկրին բերոց վերայ ունեցած դիտողութենէս զատ ուրիշ բան չեմ ուզեր աւելցնել : Երզնկացիք եթէ կամին կրնան ալ աւելի յառաջ երթալ : Լաւ բամբակ եւ մետաքս հոս կը լինի : Բամբակի մշակութիւնը թեպէտ ոչ այնչափ ծաղկած , փափաղեան եղբարց ձեռօք յառաջ տարուել է ըստ քաւականին : Մետաքսը՝ որոյ ամրութիւնն ու լաւութիւնը Ամասիոյ քաջ մետաքսագործ մը հաստատեց , բարձի թողի եղած է լաւ վարպետ չգտնուելու պատճառաւ : Եթէ քաղաքացիք , աղքատաց համար ըրած ընկերութեան պէս , որոյ ի վաղուց անտի չարունակութիւնը արժանի է գովութեան , մետաքսի մշակութեան անուամբ ընկերութիւն մի կազմէին զայն մշակելու եւ յառաջացընելու մտօք , քաջալոյս եմ որ պիտի յաջողէին եւ օգուտ քաղէին :

ԴԱՐԱՀԻՍԱՐ

Քաղաքիս ժողովուրդը թշուառ վիճակի մէջ է։ Դեռ հին սովորութեան համեմատ ամէնուց չատերը դքրիստոնեայն ազել աղաւաղել ունին կեավուր քեաֆիրի բառերով, կամ թէ ինչպէս կըսեն, գժուարութեամբ փոխ առած սոակը տալ կամ բնաւ չտալ՝ եթէ իսլամ վկայ չկայ նէ։ Հայերը գերեզմանոց տանելու համար տաճկի թաղէ անցունելու են իւրեանց մեռելը։ Ան տեղն թուրք տղայք քար ձգելէ եւ հայհոյանք կարդալէ պակաս չեն մնար։ Այսպէս եւ ուրիշ չատ մը բաներ զոր նորընտիր բարձրագոյնս Մութասարըֆին կը մնայ քննել իմանալ եւ բառնալ չուտով՝ ի միջոց։ Քաղաքը մնացած օրս՝ կիրակիի հանդիսելով գպրատունը տեսնելու անկարելի եղաւ։ Միայն նորա ճարտասանութիւն կարգացող աշակերտներէն մէկը տեսնելով տղային տըւած հարցմանցս լաւ պատասխանէն եւ երկար ու ճառօրէն բացատրութիւնէն իմացայ որ գլուխը լեցուն է եւ դպրոցին յառաջադիմութեան մէկ նշան։ Ուսմունքներն հայերէն եւ տաճկերէն է։ Դասատուութիւնը 8։ Դրիգոր տեղացի քահանային ձեռք։

ԹՈՒՆԱԹ

Քաղաքս մտնալս եւ գպրոց երթալս մէկ եղաւ, որովհետեւ ճեմարան անունը լսեցի։ Ուսմունք կը փնտռեմ եւ ուսումնականներ։ Հայերէն, տաճկերէն եւ գաղղիերէն անգամ կայ եղած, հիմայ ուսուցիչարանը դոց, ուսուցիչականները փողոց կը պտրտին՝ բայց ի ծաղկոցի տըղայոց։ Կ'ասեն զի վարժատան ծախքը աղքատաց անուամբ 60,000 ղուրուշ չի պահկացուցած դրամագլխոյ չահէն կը հոգացուի։ Դրամագլխոյ չահը կամ վճարումը կը գադրի, հետեւաբար վարժապետաց ամսականները եւ դպրատունը։ Ոմանք յանցանքը ժողովրդեան վրայ կը ձգեն թէ նա ուզեց որ դրամագլխէն բան չըտրուի վարժապետաց։ այլ աշակերտք ամէ ամիս վճարեն իւրաքանչիւր դասատուի։ Բայց լաւ եւ հաւատարիմ աղբիւրէ քաղեցի որ միմիայն պատճառը դրամագլխոյ վճարման կամ չահի գադարումն է։ Ցունվար ամսէն սկսեալ տեղւոյն առաջնորդ Ս. Հայրը գըրելով կը գրէ քանի մը իշխանաց որ փոխառու են դրամին՝ գալ ժողով կազմել, եւ կը դանդաղին դպրոցական խնդիրը վերջացնելու համար։ Ա յս քաղաքըս միայն չէ, ... խմբագիր, ուր անհամաձայնութիւնը կը տիրէ ամեն տեղ, ուր հայ, ուր դպրոց կայ, եւ ուստի որ ես անցայ; դպրոցական գործը երբեմն դադրած, երբեմն կաղն ի կաղ տեւայ, վասն անհամաձայնութեան ձեռնհաս անձանց։ Բայց այժըմ ամեն բան մոռցուած է ի Թոխատ։ Քրիստոնեայ եւ տաճիկ անհանգիստ են, գիշեր ցերեկ քաղաքին Չէչէններէն յարձակման վերայ կը խորհին։ Տեղւոյն գայմագամը գիշեր մը զինեալ մինչեւ լոյս պըտրտեր պարտաւորեցաւ իւր մարդիկներովը։ Քառասնից եկեղեցին դանուած ժամանակս՝ իրիկուն մը թաղեցի տաճիկները եկան քահանային աղաչեցին որ ժամուն դուռը բաց թողու գիշերը որ եթէ վըտանգը գայ փախչին հոն պատսպարին։ Չէչէններուն խարոյկները հեռուէն կերեւան դիմացի սարին ստորոտ։ Մեր Ամասիա գնացած օրը՝ այս քաղաքէն երեք ժամ հեռի տառաւտան ժամանակ կովկասական յիսուն ձիաւորները որ Սիվազու վիլայէթին բընակչաց ատն ու դոդն են՝ կարաւան մի զարկին, հինգ բեռ մետաքս, ձի, զէնք եւայլն տարին։ օգնութեան հասնող մօտակայ գիւղի մարդոցմէ երկուքը վիրաւորեցին, երկուքն սպանին։ Արդէն Սիվազու վսեմ. կառավարիչն ազդու միջոցներ ի գործ դըրած է չարագործները ձեռք ձգելու։ Յուսամք որ չուտով բռնուին եւ ամեն բան կարգի մտնելով հասարակութիւնը իւր անդորրութիւնը եւ ուղիք իւրեանց ապահովութիւնը գտնան։

ԱՄԱՍԻԱ, ԿԱՍՏԱՄՈՒՆԻ

Ամասիա ալ տեղէ տեղ են դպրատունները։ Առաջինը տեսայ։ Հայերէն, տաճկերէն, եւ այս երկու լեզուաց գրութիւնին ալ աչքէ անցուցի։ Տղայք գէշ ու լաւ կը պատասխանեն. քաւական տաճկերէն կը գրեն, ընդհանրապէս յառաջ գնացած կերեւան։ Տեղւոյն սրբազան հօր ջանիւք եւ մտադրութեամբ, եւ վարժապետաց անձնձիր աշխատանօք, դպրատուններն ալ աւելի կրնան յառաջ երթալ։ Ամասիա եւրոպական փոքր քաղաքը կրնայ համարուիլ իւր չէնքերովը, քաղաքակրթութեան երեւմամբը եւ բնակչայ յառաջադիմութեամբը։ Ուրախ սրտիւ ամեն տեղ չերամանոցներ կը տեսնայի։ Ուրախ սրտիւ հասարակայ չէնքերը եւ եւրոպական հաստատութիւնք կը դիտէի մտածելով որ եթէ քամը եւրոպացի ձեռ ալ կարին քաղաքը գտնուին, մեք նորա բնակիչքս խիստ պիտի յառաջադիմենք եւ քաղաքնիս պիտի կերպարանափոխի չատ իրաց մէջ։ Կաստամունի 15—20 տուն հայ միայն կայ։ Ընթերցանութիւն եւ գիր հայերէն, միայն գըտայ գպրատան մէջ։ Քաղաքիս կանանց վաճառանոցի ժամանակ հայ ձիշաները տեսայ որ նորա հայերէն գիտէին խօսել։ Հարցուցի, կաստամունիէն ութ ժամ հեռի քիւղի մը մէջ երեք հարիւր տան չափ հայ գնչուներ կան, որոց եթէ վարժապետ մը հոգացուի, քաղաքացիի կերպարանք պիտի առնուն՝ ինչպէս կերեւայ իւրեանց դէմքէն։ Տեղւոյս ազգային գործերը եւ գիւղի գնչուներուն հոգեւոր կամ մարմնական կարեւորքը նայող՝ քաղաքին ծերունի քահանայն է։ Հոս Մոմճեան աղաներէն մէկուն հանդիպեցայ որ մեծ փոյթ եւ հոգ ունի ազգայնոց վիճակին բարելաւութեան եւ յառաջադիմութեան։

Սանիկն բարձր Հայոց

Ս. Տ. Ս.

Մ...ե.

ՀԱՎԱՏԻՄԱԹԸ ՄԻԹԼԷՆԷՎԻԵՑԻ

ՖԷՆԱ ԹԷՐՊԻՃԷՆԻՆ ՄԻՃՎԷՍԻ։ Ֆրանսա մէմլէքէթլէրինէն պիրիսինէ, Նիզօլա Լօմի նամ պիր գասապ ուշաղըքէնտի գըզ գարտաշընը էօլմիւշ միւը։

Մէրդիւմ օթուզ իւչ հաշընա օլուպ, վէ շիմտիյէ գատար իսէ Ֆէնա սապըգալարը վուգու պուլմուշ ուսը։ Շէօյլէ քի կէնճլիք չալարընը սէֆիհլիքտէ կէչիրէրէք, Նիչէ գավղալար վէ Նիզալար սէպէպինէն չօգ տէֆա ճէզալար չէքթիքտէն սօնրա, կիտիպ գուճաճ ասկէրի իւչիւնճիւ այտերնա եազըլմըշ տը։ Մէզքիւր ալայտա ճիւզի վազըթ տուրտուգտան սօնրա, քէնտի ամիրլէրինէն պիրիսինէ էլ գալարըմասընա մէնզիլ, 1858 սէնէսի յունվար իպթիտասընտա, սիվանը Համպ թարաֆընտան օն սէնէ բըրնտպէնա օլմագլըղա հիւքմ օլունմուշ ուսը։ Վէ պիր վազըթ քիւրէքտէ գալարգտան սօնրա, իմբէրաթօր թարաֆընտան գուհուրա կէլէն պիր ագըրգ սաչէսինտէ գուրթուլմուշ, վէ 66 ընճը ալտեա ասկէր եազըլմըշ տը։

Կէչէն սէնէնին սեպտեմբերի 15 ինտէ, քէնտիսինէ, վէ 1853 սէնէսինտէն պէրու տուլ գալմըշ օլան վալիտէսինէ, գարտաշլարընա վէ պիրտէ գըզ գարտաշընա այիտ օլուպ, վէ Մարշօ սօգաղընտա վագը օլան 16 նիսմէրօյլա մուրագտամ ֆալիհասը խանէսինէ տէօնմիւշ սիւը։ Պունլարըն քեաֆֆէսի տախի, պիր այ մուգատտէմ մէզքիւր էվճէ տէրքեար օլան հիսէլէրինի սաթմըշ խոլէը։ Նիգօլա քէնտի հիսէսի բարատընտան 100 ֆրանգ ալմըշ վէ հէման տէօրթ պէշ կիւն զարֆընտա սարճ խոպ պիրթիմիշ տիր։ Պատէհու մէրդիւմ պիր կիւն էօյլէյին է, վէ կէլմիշ, վէ անինտէ վալիտէսի, վէ հէնուզ երկիրմի եաչընա գատէմ պասմըշ օլան հէմշիրէսի, վէ պիրտէ կէնճ իշճի գըզ սուֆրատա օթուրմուշտար, վէ մէրդիւմ հէր նէ գատար օնլար իւէ պիրլիքտէ թաամ իրթիմիշ իսէտէ, թաամ իւզերինտէ վալիտէսի վէ հէմշիրէսի իւէ քէնտի պէհնինտէ խայլեճէ գըլ ու գալ վուգու պուլմուշ ուսը։ Թաամ պիրթիտքտէ, վալիտէլերի օրթալըղը սիւրթիւրմիշ, հէմշիրէսի գապլարը եըզդամըշ, վէ իշճի գըզ տախի եազընտա պուլունան օտասընա չէքիլէրէք տիքիշէյէ մէշղուլ օլմագտա իքէն, մէրդիւմ իսէ իքի գօվա արարագ ասգագտաքի չէշմէտէն սու կէթիրմէյէ կիթմէքլէյէ չըգըրմըշ ուսը։

Հալ պու քի մէրտիվէնտէն աչադը ինմէքտէ իքէն, վալիտէսի իւէ հէմշիրէսինէն, քէնտի ախալագ ու էթվալը նալաերգասը ալէհինտէ հալեա մըրըլտանըպ սէօյլէնմէքտէ օլտուգլարընը իշճիթմիշ տիր։ Գու արատա մէրգիւմ իւզերինտէ

օլ մերթէպէ ձանաւարձա պիր հըզա ու հիտաեթ ալըզ օյմուշ տուլ քի, հէման գօվլալարը մերթիվէն պաշընտա պըրագա-ըաց օտատան իչէրի կիրմիչ, վէ չեա եթ իւզէ գաբուսունու գաբաարգատան սօն-ըա, «Ա՛րթըզ էլվերսի, խայլե վագըթ տըր քի սիզին տիկինիզէ տիւշմիւշիւմ տիւր, վէ պունատան պէօյլէ տաեանա՜մաեաձալըմ» տէյի պաղըրմաեա պաշ-լատըղօյլա պէրապէր, վալիտէսինի թուր-տուդու պիրլէ, վուլաարագ բէնձէրլեաէն աշաղը աթմագլըզա չալըշմաեա պաշ-լամըշ տըր։

Հէմշիրէսի պու հալն կէօրէրէք, տիւ-չարը տէհշէթի օլտուդու հալտէ, մեր-գումանը աերըրմագլըզա դօշուշմուշ իսէ-տէ, Նիկօլանըն զաշագը սօն տերլեձէյէ կէլմիշ օյմաղին, վալիտէսինի պըրագտըղը կիպի պիր թրաբէզա եանընա գօշմուշ, վէ չէբմէսինի չէբէրէք իչինաէն եարըմ տրշըն պօեունտա պիր գաատպ պըշաղը չըգաարմաեա չըգըշմըշ տըր։ Ջեվալը հէմշիրէսի մերգումունն պու հարէքէթի-նի կէօրաիւքտէ, քէնտուլի շաշըրարագ բէնձէրլեյէ գօշմուշ, վէ եթրաֆտան իմ-տատա չաղըրարագ քէնտուլի աշաղը աթ-մագ իսՈէմիշ տիր։

Մեզքիւ ը բէնձէրլե պիր թաշճը աիւք-քևանը մէյտանընա պագմագատա օլտու-ղունատան, աշաղրատա պուլունան իշճի-նին պիրիսի, օլ հէնկեամանէ վուգու պուլան շու տեհշէթլու հալէրի կէօր-միւշ աիւր։

Նիպօլա հէմշիրէսինին պաշընտան եագալատըղը պիրլէ, պիր քերրե մեզ-քիւր պըշաղը պօղազընա ինտիրմիչ, վէ եօյլէ պիր գուվվեթի իլէ վուրմուշ տուր քի, պիչաբէնին պաշը սալանմաեա պաշ-լամըշ տըր։

Գանյար ագմաեա պաշլաերպ, գըղըն վճճուտի բէնչէրլե իչինէ տիւշիւպ եա-եըլմըշ, վէ անիտոե բուհունու թէսլիմ իսլէմիչ տիր։

Գատիլ պըշաղընը թերրատէգանըն իւ-զէրինէ աթատըղը կիպի գաբուտան տի-շարը չըգմըշ տըր։

Ճիւղի պիր վագըթտան սօնրա մեր-գումանը գատիլ պիր մէյտանեաե տերատէսթ իսիլմիչ տիր։

Պու վուգուաթտան նասիհաթ ալա-ըագ, եօյլե հըրսըզ ատամլարըն իւզէրի-նե չօգ տիւշմէքլիքտաէն հէրքես ագըլըզ-ըզդ իտէրէք սագընմալը տըր։ գիրա, իւ-րատէյի ճիւղեյէսինի գայպ իտէն ատա-մըն, ատէթա պիր ճանվէր հալն քէսպ իտէճէկլինտե չիւրհե եօգ տուր։

ԳԻՐ ԹԱՃ ԻՎԷ ԻԳԻ ԳՈՒՇ։ Գուրիւե տիւ-կարտա շու աթիտէքի վագա օգուն-մուշ տուր։ Օն տօգուզ եաշընտա տէլէ-գանլըըն պիրիսի գըրտա կիտեր իքէն չէտիտ պիր եաղմուրա թուրթուլտուգ-տա, հէման էլպիսէլէրինի չըգարտըղը կիպի պիր ատամ իտի։ գօվլուդունա սագլա-մըզ, վէ պաշլամըշ անատան տօղմա չըգ-լագ օյտուդու հալտէ մէյտանտա ատիթ-բէմէյէ։

Մերգումու թուրթարագ հաքիմին գարշըտընա չըգարտըգլարընտա, վէ բէ-յիս ԼՖԷՆտի մերգումա, «սէն քէնտի վիճուտունու էլպիսէն գատար ածըմա՜ղ-մըսըն» տէյի սիւալ իսլէտիկինտէ, մեր-գումանը գատիլ պիր մէյտանեաե տերատէսթ իսիլմիչ տիր։

Գանյար գըսգանճլըգ։ Ֆրանսանըն ՍԷՆ-է-Օազ շէհրինտէն ժուրնալ տէ Տէ-պատա եագտըգլարընտա կէօրէ, արագա-լարա պինէրէք, վէ հեր թարափը կէգե-րէք շարյաթանլըգլա ատամ ալտատըպ բարա գաշանմագտա օլան իքի քիշի պէյ-նինտե չու աթիտէքի ճինայէթի վուգու պուլմուշ տուր։

Պունարատան պիրիսի օթուզ պէշ գըղդ չաղըրընտա պիր տիչ չէքիճի օ-լուպ, վէ պերագէրինտե իսէ օթուզ չաղլարընտա պիր գարը պուլունմագտա իսի։ վէ տիկերի իսէ էլէի չաղլարընտա Ֆալ պագըճը, վէ եախօա հեր քէսին պա-շընա կէլէճէյի պիլիպ սէօյլէյիճի պիր ատամ իսի։

Պունարընը իքիսի տախի, Ֆերատտը կիւնիւ երքէնտէն իշէ պաշտաեագլիմէք նիյէթիյլե, վէ կիճէյի արագա տերու-նինտե կէչիմէք իւզրե, քէնտիլերե մախ-սուս օյուպ, վէ տօնատրըմըշ օյան արա-պալարընա պինէրէք, կիտիպ չէհրի մեզ-պուրուն պազար եէրինտե տուրուրլար։ վէ պիր պիրի եանընա թէտատիւֆ իտէր-լեր։

Հալ պու քի մերգումէ գարը վագ-թիյլե, մերգում Ֆալճը իլէ պիրլիքտե կէգմիշ օյտուդունատան, մերգում անը տիշճինին եանընտա կէօրտիւկիւնտե, հատէտինտէն բիւր աթէշ քէսիլմիշ, վէ իքիսինի տախի վուրմագլըզա քէնտինճէ գարար վէրմիշ։ վէ ալաֆրանկա տատթ ախշամըն 11 ինե վարտըգտա, եանընտա պուլունան իշ գըլթա չինֆթէ աթըլըր թիւՖԷՆքլերին իւչիւնիւ տախի թէմիզ-ճէ գուրշուն իլէ տօլտուրմուշ, վէ տիչ-ճի իչ գարընըն արագա տերունինտե պուլունտուդարրընը թէՖթիշ վէ թահ-գըգ իթտիքտէն սօնրա, հէման թիւ-ՖԷՆկին պիրիսինի աթէշլէմիշ, վէ պիչա-ըէ տիշճի վուրուլուպ էօլմիւշ իսէտէ, գարը պու շամաթա իւզէրինէ հէման ա-բատատան ինտիկի պիրլէ գաչմաեա պաշ-լամըշ, վէ կէրչի Ֆալճը մէրգումէնին ար-գատընտան տախի աթէշ իթմիչ իսէտէ, կիճէնին գարանլըգընտա մէրգումէ գու-թուապլմիչ տիր։

Պատէհու մերգում թիւՖԷՆկին պի-րիսինի տէ քէնտի չէնէսինէ տաեաեարագ աթէշլէմիչ, վէ քէնտի գաՖատընը տա-խի բարե՜ բարե խլէմիչ տիր։

ԹԷՀԼԻԿԷԼԻ ՊԻՐ ԱՏԷՓ։ Իթտիեատա քէօյիւն պիրլիքինտե, պօթաղը պիր հա-վատա, կիւնա չնմշէք վէ եըլտըրըմտարըն-էօնիւնիւ տրմագլըզ պատթըզ իթթիֆատըյ-լա, իւչ քիչի քիլիսէնին գամիտնատընը չամտաեա չըգըշըրլար։ վէ եըլտըրըմ իսե-մուդայիրի օյտարագ օթաընը վուրուր, վէ մերգումանըն իւչիւ տախի հէյրաք օ-լուրլար։

ԼՕՆՏՐԱՏԱ ՓԷՕՐԼԷՐԻՆ ԳԱՅՐԼԻՄԱՐՔ։ Պիվ պուրատա ատգարտա տախի ուլում ու տանտաթ վէ օգուտմագ էօյրէտէմէվէք-տէ իքէն, Լօնտրատա խսե պիր խայրխահ ձէմիյէթ, 2400 նէՖէր քէօրլէրե քի-թտապլար վէրիպ օգուրթատուրմաեա մու-վաՖֆագ օյտապլմիչ տիր։

ԳԸՐԸՄ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ

ԾՐԸ Ա՛ուրայր · 39 ուանճա՜ Նէսթէսէնոփեն պաբէյ-

ԻԵ ·

Մ՛ալաթօՓ վէ Ըէտան էսվերնէ օլան հէսճամ ·

Նիհայէթ իւլ էմր յունիսին 18 ինճի կիւ-նիւ եէթիչտի։

Օգուեանլարըմըզա մալիւմ տիւր քի, եէվմի մէզպուրտա, Սէվաաթօբօյու մուհա-Ֆազա իթմէքտէ օլան մէզքիւր իսթիհքամա-մաթլարըն իւզէրինէ, ումումի պիր հիւճում օլունաճագ իտի։

Մէզքիւր հիւճումուն իմբրայէ գօնու-լաճաղը հէնկեամտա, Մ՛ԳԷնզ թէփէլերի թաատֆընտան, Րուսխալըլարըն պիր եիւ-րիւչ իտէճէքլերի բէզ իսթիմալատէն կէօ-րիւնմէքտէ օլտուդունատան, օլ թաատֆիա-րընը մուհաֆազա իթմէքլիք Օսմանլը վէ Սաատնեա ասաքիրինէ հէվալէ իտիլտի։

Հիւճում սապահլաերն էրքէն վէ հէ-նուզ եէրլեր աղարմագաըզըն վուգու պու-լաճագ, վէ Ֆրանսըզլար Մալագօֆ իւզէրի-նէ վէ Ինկիլիզլեր տախի Րէտան իւզէրինէ եիւրիւեէճէքլեր իտի։

Տօնանմա տախի, քէնտի թօբլարընը հազըրտա թուրթարագ · Րուսխալըլարըն Մա-լագօֆտա վէ Րէտանտա եէնիլերէրէք կէրի չէքիլտիքլէրինտե · անլէրին իւզէրինէ ա-թէշ իտէճէք իտի։

ՄիւթթէՓիգլեր զաթէն իւք կիւնիւ, սապահտան ագշամա գատար · ՄալագօՓ վէ Րէտան իսթիհքամաթլարընը թօբա թուրթ-մուշ օյտուգլարը հալտէ, Րուսխալըլար ազ վագըթ զարՓընտա աթէշ իթմիքլիյի մէքա իթմիշ օյտուգլարընտան, միւթթէ-

ֆիգլեր Րուսիալըլարըն աթէչի քէսիլսիչ օ.-տուղունու, ճէպհանէլէրինին աղալմըշ օլ-տուղունա համչ հիմիլեր, վէ օլ իմիկատ իլէ, յուննիս 18 ինտէ իճրա իմմէք խմէ-միքլէրի հիւճիւմա պիւս պիւմիւն գարար վէրմիլեր։

Հալ պու քի, Ինկիլիզլերին սերասքերի օլան լօրա Բակլան ճէնապլէրի, հէր չէյին սէրինինի տիւչիւնիւր վէ էմրի պասիրէթի տայիմա քէնտի իճրամըրնա րէհպեր թուրմար պիր զամ օլտուղունսան, Րուսիալըլարըն աթէչլերինին քէսիլմէսինի, քէնտիլերինի ա-սաթմամչ իւղրէ անլէրին պիր օնունու տուր տեյի վէվէնէ իմմէքտէ իտի. իտի, հիւ-ճումա պէտ օլունմապան էվվէլ, հիչ տէ-յիլ իսէ պիր իքի սաաթ թօր աթէչի իճրա իտերէք, տիւչմէնին հալինի թէֆթիչ իմմէք իմմէր իտի. Ֆապամ ժէնէրալ Բէլիսիէ ճէնապլէրի, մէզքիւր էմրի պասիրէք թէս-պիրինէ հիչ պիր վէճհ իլէ գուվագ տամագ իմմէքմէտի վէ հէր հալտէ, սապահրին գա-բանըզըմտա հիւճումա պէտ իտէճէյի նի-հէմմինէ սասի թ գատէմ պուլունտուղուս-նու լօրա Բակլան ճէնապլէրինէ պէնան իմ-տի։

Ժէնէրալ Բէլիսիէ, Լանքեսաթըր թապ-հասընտան հիւճումա իչարէթինի վէրէճէք, վէ Ֆրանսըզլար սաղ, օրթա, վէ սօլ գօլտան ժէգքիւր իչարէթի կէօրիւր կէօրմէզ, պիր-տէն պիրէ Մալագօֆտան իւգէրինէ հիւճում իտէճէքլէր իտի։

Մէզքիւր թէապիրին, զըհագ պիր չէ-վիկիդ իլէ պաչա չըգապլէճէյի, կէրէյի կիպի իհթիմալտէն իտի իսէտ, պիր Ֆը-բանսըզ գաչագ սաքէրի, մէզքիւր թէապի-րին իճրա խոյնճէկյինի, թամ վագթինտէ օ-լարագ Րուսիալըլարա խապէր վէրմիչ օլ-տուղունտան, Րուսիալըլար մէզքիւր հիւ-ճումա գարչը իճապ իտէն հէր պիր հազրը-լըզը կէօրմիւչ վէ տիւչմէնին հարէքէթէ պաչլամասընա պէքլէմէքտէ իտիլեր։

Եարը կիճէսէն քէք սագ վագըթ սօնրա, Ֆրանսըզլար, քէնտի թօրլանաճագ մահէլ-լերինտէ հազըր տուրարագ էմիրէ պէքլէ-մէքտէ իքէն, պիրտէ Րուսիալըլար թարա-ֆընտան, քէնտի իւղրէրէրինէ չէտիա պիր աթէչ իտիլմէյէ պաչլաօը։

Ժէնէրալ Մայրան գօմանտասը թահթընա պուլունտան Ֆրանսըզ ասաքիրի, քի հիւ-ճումի իտէճէք օլան օրտունուն սաղ գօլու իտի, թա գօմանտանըն հիւճումի էմրի զուս-հուրինէ տէկին, թամ եարըմ սաաթ միւս-թէմատիէն գարանլըգտա օլտուղու հալտէ, մէզքիւր տէհլէթլի աթէչէ թէհամմիւլ իմմի, վէ թամ հարէքէթէ պաչլաեաճագը վագըթտա, ժէնէրալ Մայրան էօլիւմ տէ-րէճէսինտէ վուրուլտուղունտան. մէզքիւր սաղ գօլ Ֆըրգաօը պիւսապիւթիւն գարը-չըգըզտա ալուչիւ, վէ մէզքիւր գարըչըգ-լըզ մուհարէպէ բլանընը պօզմուշ օլտուս-ղունտան, արթըգ օրտու, Մանօվրատան տըշարը օլարագ հարաքէթի իմմէյէ մէճպուր օլմուշ իտի։

Օլ վագըթ Ֆրանսըզլարըն օրթա վէ սօլ գօլ Ֆըրգալարը, իլէրիյէ հիւճումի իտէրէք, Մալագօֆ թապհալարը իլէ ուղրաչմաեա պաչլաորլար։

Արթըգ կիճէնին սիֆիր դարաչլըղը հէն-կեամընտա, պիրնէրճէ թօր վէ թիւֆէնք-լերին աթէչի դըզարթըսը, հիտապսըզ կիւլ-լէլէրին վէ դումպարալարըն կէօք եիւղիւնս-տէ քէյտա իմմիքլերի չամթա, վուրուս-լանլարըն ա՜հ ու Ֆէրեատլարը, վէ հիւ-ճում իտէնլերին վէ քէնտիլերինի մուհա-Ֆազա իտէնլերին վահչի հայդարալարը. վէ ալէյ խուսուս, օլ դամը դարանլըգտա, պիրնէրճէ Ֆրանսըզլարըն, խէնտէքլերին օլ պիր եիւղիւնտէ կէչմիքլերի հէնկեամտէ վու-գու պուլան գարրչըզըլըգ վէ էօլիւմ բամըր-տարը, սօն տէրէճէտէ տէհչէթ վիրճէք պիր հալ ու հէյեճէք քէսպ իմմիչ իտի։

Եէրլեր աղարմտա գատար, հէր չէյ գարըչըզըլըգ պիր հալտէ պուլունմուշ իտի։ Գարանլըգ մահվ օլտուգտա, մուհարէպէ-նին անվալը սահիհէտի պիր աղ պէնան օլ-մատա եիւղ թուրթմատա պաչլաորը. վէ Ֆը-բանսըզլարըն մէզքիւր մուհարէպէտէ մու-վաֆֆագըյէթի պուլատպիլէճէքլերի, քէք-տէ միւմքինլունլի կէօրիւնմէմէքտէ իտի։

Ինկիլիզլեր, հէրլեր աղարմտա պաչլ-լաորգտա, հիւճումա պէտ իմմիքլեր, վէ Ֆրանսըզլարըն անվալի իւղրէրինէ տալիս-մաթլարը տահի պուլունմատըղը հալտէ, քէնտիլերի տէ Րէատնըն իւղրէրինէ եիւրիս-մէյէ պաչլաորլար։

Մալագօֆտա, Ֆրանսըզլար 1600 նէ-ֆէր ասքէր զայլ իմմիքտէն ասնրա, նի-հայէթ իւլ էմր, արթըգ իւսիիլերինի գաթ իտէրէք, կէրի չէքիլմէք պօրուտունու էօմ-սիւրմէյէ մէճպուր օլտուլար։

Ֆրանսըզլարըն Մալագօֆտան կէրի չէ-քիլմէտի մինտատպէթի իլէ, Րէատն իմմիհ-քեամաթընըն օլ թարաֆտա օլան իտրամէքի պիմսիչ օլտուղունտան, թէքմիլ դուտրէ-թի իլէ Ինկիլիզլերի աթէչէ թուրմատա միւզթէհիր օլապիլտի։

Ինկիլիզլեր Րէատն իմմիհքեամաթընը, հէնուզ իմմէքլերի գատար եօրուլմուշ պիր հալտէ պուլամատըլար, վէ իհթիմալ-տէն օլտուղու գատար, իչի եիւրիւմէյէ ուղրաչտըգտան սօնրա, ծնլար տահի գա-թի իւմիա իտէրէք կէրի չէքիլմէյէ մէճպուր օլտուլար։

Արթըգ պու տէֆա, ֆիւթուհաթ տէյիլ իսէ պիլէ, հիչ տէյիլ իսէ դարչը գօմպլըգ չերէֆի Րուսիալըլարա գալմըշ իտի։

Կէրէք Մալտօֆ վէ կէրէք Րէատն իւ-ղերինէ օլան հիւճումինն պէտպախթ նէ-թիճէսի, լօրա Բակլան ճէնապլէրինին դալ-պ նէ օլ տէրէճէ կիւճ կէլմիչ իտի. քի, եավաչ եավաչ լօրտու միւշարիէյէնին սըհհէթի կէ-րէյի կիպի պօզուլմատա պաչլաորը։

Լօրա Բակլան ճէնապլէրի, նասըլ քի պէնան իմմիք, զամէն մէզքիւր հիւճում-մուն իճրայէ գօնուլմասը հազըրնտա, ժէ-նէրալ Բէլիսիէ ճէնապլէրինին, էմրի պաս-սիրէթէ րիայէթ իմմէքլիսէ տավէթ իմ-միչ իքէն, քէնտի սէօզիւ տէկյունմէտիյինտէն իւղերի կէլմիչ օլան պիւյիւք խոսարաթ, վէ իւք տէֆաօը օյարագ պիր հիւճումուն մուվաֆֆագընէքմէյէ պաչա չըգարըլամամա-սը, նիհայէթ իմմիհաեար լօրտու էճէլ տէօ-չէյինէ պըրագը, վէ արաօը թամ օն կիւն սիւրմիչ օլտուղու հալտէ, եանի 1855 սէ-նէսի յունիս 28 ինտէ, Սօմէրսէթ սօրլըղա-տէկեանը ֆամիլեասընըն հաեաթտա պուս-լունան սօն ազաօը լօրա Բակլան ճէնապ-լէրի, քեամիլէն թէրքի հայեաթ իյլէտի։

Լօրտու միւշարիէյէ, Սէնթ-Արնօ ճէ-նապլէրինին վէֆաթընտան սօնրա, անճագ սէքիզ այ տահա եաչամըշ իտի։

Ֆ. Լ. Տէվոէ.

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

ՀԱՄԱՌՕՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ա. Մ. Վ., ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

Ա.սկէ առաջ արդէն հեղինակը հա-մառօտ սիլլիսոիայութիւն մը հրատա-րակած էր, որ վարժարաններու հա-մար ընտիր դասատետր մը լինելու ար-ժանի է, ինչպէս նաեւ ան ալ որ անոր պատմութիւնն է, պէտք է միշտ անոր հետ կապակցեալ լինի եւ մէկ տեղ դասը տրուի, եւ ան երկուքը շատ օգ-տակար դասատետրեր են. որոնց ընդ-արձակն ալ կը յուսացուի որ իւրայ ըն-ծայել պիտի ճղնի արդէն հեղինակը։

Կը ծախուի Գալֆայեանի դրատունը։

Վ Ի Ր Թ Ի Ր

ՀԵՂԻՆԱԿ ԿԷՕՔԻ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Զգեստներ ի փափագի Տէրէնն

Ա.յս գիրքը վառվռուն դրուած նա-մակներու շարք մը — սիրահարական պատմութիւն մը — եւ անոր ցաւալի հետեւանքը կը պարունակէ որ աւելորդ-իւն ու վառվռուն երիտասարդուց դաս ու ահնձ եւ ազգային դանձ կընծայէ։ ըսածս փորձով ալ գիրքը կը վկայէ, ուրեմն թող ամեն ոք առնէ ու կարդայ, թէ ճիշդ չէ,

Կը ծախուի ամեն դրավաճառաց քով։

Ս. ՊՕՂՈՍ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑՆ ԶԱՆԳԱԿԱՀԱՐԸ

ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Էջեր ազգասէր Ե. Է Ի յաւաքեան.

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ

ԿԱՐԱՊԵՏ Դ. ՏԱԿՍԵԱՆ

Ա.յս ընտիր եւ կարդալու արժան թատերդուքիւնը կը ծախուի Պոլիս սադա եօղուղու Զիւմպիւլլիւ խանին տակ Պ. Յ. Գաֆաֆիեանի հայաստան-գոյց գրատունը։

Բիւրքճի խան վերի յարկը դրավա-ճառութեան եղբարց Թիւ 25 դրասեն-եակը. Մէրճանը Պ. Յարութիւն Մար-գարեան եւ Պ. Պաղտասար գրավա-ճառաց խանութիները։

Բերա Թէքէլէն դիմաց Մ. Վէքէն եւ Վ. այսի գրատուները եւ Նաւուսի Թէ-ատրոյի կից գրատունը։

Ա.րդէ թարգմանիչը շատերուն դիւ-րամատչելի ընելու համար այժմ գինը բաւական զեղչելով 7 ղրչի. ՅՀեղցու-ցած է։

Սուլթան Ա.ՀՄԵՏ Ա.Թ մէտանըն-տա սէտտ իւզէրինտէ , Ֆիրուզ ադա ճամիի չէրիֆ իմամխալինտէ քեայխն սա-րը պօեալը վէ եէշիլ դարուլու Նիւմէրօ 8 գօնադտա սաքին Պաղտատալը Ա.ՀՄԵՏ Նուրի պէյ էֆէնտի , սարա իլէթինէ վէ չօճուղլարա հավալէ վէ մէճնունէ վէ սըրթմա վէ պաշ աղրըսընա վէ սըզը վէ սայիրէ օլան իլէթլերէ պի իզնի Խիւտա նէֆէս իմամէքլէ իլէթի մէզպուրէլէրի առէֆ ու իզալէ իտէճէկինի իլան իտէր :

Ա.մէլիյաթը ճէրրահիյէ իմրա իմամէքա-պին , աղրըեան տիշլերին վէճալարընը (աղ-րը) տէֆ ու իզալէ իմամէք , վէ տիշլերի չըգմըշ օլանլարընն տիշլերինին եէրլերինէ զան-մէքտօղճէ Թապիի վաղ օլունմուշ կիպի , զա-եէք տիզգաթ օլունսա պիլէ անլաշըլմամագ իւզրէ , տիշ գօյմագ վէ տախիլի ֆէմմէ վէ չէնէտքի էմրագ վէ գուրուն վէ Թէգէլ-իւլի տէնտանա Թէտավի իմամէք , վէ տիշ-լերի Թադիրաթընտան , եանի եէրլերինէ օյնատըգ, պիր Թարաֆա տէվրիլտիքլերի հալ-աէ եէրլերինէ գօյմագ , վէ տախիլի ֆէմմի Թէմիզլէմէքտէ , վէ բասլանմըշ վէ տիեահ-լանմըշ օլան տիշլերինն բաս վէ քիրլերինի չը-գարըգ , ճէվհէրի գաթխընի Թէճտիտ իմա-մէքտէ , վէ աղղըն ֆէնա գօղուլարընը իտա-լահ իմամէքտէ վէ աթընն վէ լաաթիքտէն զա-լէթլէ լաթիֆ վէ բանա վէ տալաղէթլի վէ խաֆիֆ եէմէք եէնտիկի վաղըթտա պիր գա-բար ու զիհան վէրմէզ ալեա եէրլի վէ չը-գար գօնուր տիշլեր նարմագտա օլան փա-րիսլի Թադիպ տիշճի Մ . Բէյլէզ Պէյ-օղլու-տա կլափանի օղաղընտա 2 նիւմէրօտա իս-քեան իմամէքտէ , վէ ալաֆրանկա սաաթ 6 տան 4 է գատար կէլէն վէ կիտէնլերէ ա-մէլիյաթը մէզքիրէնի իճրա իլէմմէքտէ օ-լուպ քէնտիսինի կէօրմէք վէ կէթիրմէք միւրատ իտէնլեր օլուր իսէ, օրատան սիւալ իթտիրմէլերի : 19

THE NORTH BRITISH & MERCANTILE INSURANCE COMPAMY.

Լ՚ՆՏՐԱՆԸ ՇԻՄԱԼ ՊՐԻՏԱՆԻԱ ԱՅ ԲՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՅՔ ՔՕՄՊԱՆԻԱՆ ԳՈՒՄԱՐԱՏԱՆ .

1809 ԱՇՆԱԿԱՆԱՏ ԹԷՎՔԻԼ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ .

Ա՚ՐՄԱՅԷ 2,000,000 ԻՆԿԼԻԶ ԼԻՐԱՅԸ :

Թօրլանմըշ օլան վէ Խրատտան Հա-սըլ օլան սէրմայէ 2,687,313 ԻՆԿԼԻԶ ԼԻՐԱՅԸ :

Զ՚ԻՐՏԷՔԻ ԻՄԶԱ ՍԱՀԻՊԻ պալեա-տէքի սիկուրթա գումրանեասը Թարա-ֆընտան զայէթ ֆայիտէլի չարթլար իլէ եանկընտա գարշը սիկուրթա իմամէնէ մէ-զունիեէթի վար տըր :

Գումրանեա ահճէնթօսու

Ո-ԷԼԷՔ Ր . Ա-ՈՒԱՆ .

Գալաթատա , Եիւքսէք-գալաթրըմ-տա , Գէորգ պէյ խանընտա :

THE LONDON & ORIENTAL STEAM TRANSIT MARINE INSURANCE OFFICE,
371, LEADENHALL-STREET, LONDON.
JAMES HARTLEY & CO., Managesr.

Պ-ՀՐԻՒԵ -ԻՒՈՐԼԱ ՓԱ-ՄՊԱՆԻԱՍԸ .

1843 ՏԻ ԹԷՎՔԻԼ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ .

Զ՚ԻՐՏԷՔԻ իմզա սահիպի , իշ պու գումրանեա Թարաֆընտան , խալհանպօլ-տա ահճէնթօ նասպ օլունմուշ օլտուղունտան , կէրէք մալ վէ կէրէք ադճէ իւզէ-րինէ աէնիզ խասարաթընա գարշը էն ուճուզ ֆիեաթի իլէ , սիկուրթա Թուրթ-մասա մէզունիեէթի վար տըր :

Գումրանեա ահճէնթօսու

Ո-ԷԼԷՔ Ր . Ա-ՈՒԱՆ .

Գալաթատա , Եիւքսէք-գալաթրըմ-տա Գէորգ պէյ խանընտա :

ԿՕՍԳԱՏՏԱ 107 ՆԻՒՄԷՐՕՂԼՈՒ ՃԱԱՔ Ա-ԼԷՔՏԱՆ ԷՀԶԱԽԱՆԷՍԻՆՏԷ , Վ՚ԱՐՇԱՎ ԻԱ ՄԷՔԹԷՏԻՊԻ ԹԸՂԱՊԻՀՅԷՍԻՆՏԷՆ ՉԸԳՄԱ ՍՈՂ-ԹՕՐ ՇԻԼԻ Նամ ՄԷՀՀՈՒՐ Թապիպ Հաֆ-Թատտա իւշ կիւն եանի բազար իրթիէսի, չարչէմպիհ վէ ճիւմա կիւնլերի էօյլէն-տէն սիհշամա գատար օթուրուպ , հէյ պիր իլէթի իչին խայրաթի պագտատադ տըր :

Պու Լ՚ՀԶԱԽԱՆԷՏԷ օդԹա իլէ պա-ՐԸԴ եաղը , պիրինճի սէնեադ ինկիլիզ մալի օլտուղու Համէ օդԹատը 35 ղրչ . վէ ԴՐՄՂԸ պալըդ եաղը քէզալէթ ին-կիլիզ օդԹատը 24 ղուրուչ , սիեահ պա-ԼԸԴ եաղը օդԹատը 18 ղուրուչա վէ սա-յիր ինկիլիզ ին վէ Ֆրանսըզըն միեթէ-պէր ֆապրիգալարընտան կէլմիչ հէր նէ-վի է՚ՀԶԱԼԱՐ Է՚ՀՎԷՆ ֆիեաթլա ֆիւրուխթ օլունմագտա տըր :

Մատէն սուլարը հէր պիր ճինս վէ Թազէսի , գընագընա չարսագը , քէզա-լէթ է՚ՀՎԷՆ ֆիեաթի իլէ սաթընըլմագտա տըր :

ԴՈՒՔԹՈՐՈՒՆԱՑ ԷՒՆԱԼԸ ԹՈՒՐՔԱ ԹԷՒԼԷ, ԿՈՒԶԸ ՅԱԹՈՒՄԸ ԱՆՈՒՑՈՒՄԸ Է- ՄՈՒ 5–10 ԹՈՒՄ ԱՆՈՒ ԲԱՆՅԱՆԱԼԷՆ .

Ա՚ՄԵՐԱՍՏԻՈՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ՀՒՆԱՄՈՒԹԵԱՆ եւ Ա՚ՄԵՐԱՍՏԻՈՅ ՄԷՋ ԴԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ մը ՀԱՄԱՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆԸ ՀԱՄԱՐ յայտնի է որ՝ Պօլիս գտնուող Ա՚ՄԵՐԱՍ-տացիները ընկերութիւն մը կազմած են Օ-ժանդակ ընկերութիւն անունով եւ այս ընկերութիւնը ինչպէս որ իր կանոնա-դրութեանը մէջ հրատարակած է՝ յա-ռաջ Հնուով գէեսա մը ունեցող մէկու մը ձեռօք դանձանակ մ՚ալ պիտի պատրաստէ իր նպատակին դիւրաւ հասնելու համար , Ա.յս մասին աւելորդ յորդոր տալ չենք ուզեր՝ քանզի ի գործն ինքնին ամեն յորդոր իր մէջը կը պարունակէ :

Ա.յս գործը Ա՚ՆՁՆՈՒԷՐ ընկերութեան մէկ արդիւնքն է : Ա՚ՆՁՆՈՒԷՐ ընկերու-թիւնը Ա՚ԵՐԱՍՏԱՑԻՆ կարդալ դրել տը-վեցաւ , Ա՚ԵՐԱՍՏԱՑԻՆ ալ այսօր իր ա-պագայն ապահովելու կը ձեռնարկէ գը-րելու եւ կարդալու միջոցաւ : Բայց ո՞ւր է ստակ — ահա ուզողը դէմդ կեցած է — տուր որ ստակն ուր ըլլալը հաս-կըցուի :

Վ՚ԻԵՆՆԱ Վ՚Է ԲՈՒՍՓՈՐ ԲԻԱՆԳՕԼԱՐԸ

Վ՚ԻԵՆՆԱՆԸն հէր նէվի բիանգօ ագ-ահօնլարը (անա պիլէթի) վէ բրօմէսլէ-րի , վէ Րուսիանըն պիրինճի վէ իքինճի վէ պագշիշլի վէ ֆայիզլի խմիթզրագ-լարը , վէլհասըլ Ն.էմցէ վէ Մօսկօֆ ակհիմ-լերինին հէր պիր չէշիտինատէն Վալաթա-տտա Գօմիսիօն խանը դարուտու եանընը-տա Նօ . 16 սորրաֆ Մ . Ճօրճի Ճանէ-թօ մաղազաընտա ֆիւրուխթ օլունմագ-տա տըր :

Րուսիանըն պիրինճի խմիթզրագը պու-տէֆա 1868 յուլիս պիրտէ չէքիլմէք տիր :

Պիրինճի Նօ . գազանտաճագ 200 պին իքինճի 75 պին , սայիրլերի հաքէզա 40 պին , 25 պին , 10 պին , 5 պին վէ 500 դարպօն դազանտաճագլար տըր :

Պունլարըն բրօմէսլերի տախի պու-մահէլլտէ պուլունտաճագ տըր :

Մ . Ճօրճի Ճանէթօ վ՚ԻԵՆՆԱՆԸն հէր նէվի ֆօնտօ ֆայիզ գուբօնլարընը վէ քէզալէթ հէր նէվի պանգնօթլարընը սաթըն ալըպ , խմիթենիլտիյի հալտէ սաթմագտա տախի օլտուղունու իլան իտէր :

Իսակիւտարտա Իճատիյէնին իւս-Թիւնտէ զայէթ կիւզել պիր մէվզիտէ , պին արշըն միդտարի պիր ատա վար . սաթըզդ , արտանըն եիւզ իւ չօգ օլտու-ղունտան , 4—5 բարչատա պէօլիւնէպի-լիր . խմիթեէն Թէքմիլ , եախօտա պիր բարչատընը տախի ալապիլիր : Իգթիզա իտէն մալիւմաթը ղազէթամզդ եաղը-խանէսինտէն ալընըր :

ՏԷՐ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՄԱՐԿՈՍ ԱՂԱԲԵԿԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԻ ՏՊԱԲԱՆՆ
ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ՖՕԹՕԳՐԱՖ ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ
ԵՂԲԱՐՑ ԴԻՄԱՑԸ ԹԻ 467 .